

Toga leta Anču su iz fabrike u Ujipeštu prenestili na novu dužnost, u jednu fabriku sapuna. Tamo ga primile kisela lica, pošto im je bio obećan hemičar. Anča zauze svoje mesto, pa posle dugog mučnog koljenja napisa molbu Madarskoj partiji trudbernika, tražeći posao koji odgovara njegovoj specijalnosti. Odgovor nije dobio, ali mesec dana potom, prenestiće ga u jedno preduzeće za dubotigradnju u okvirima ministarstva građevina, a preduzeće ga posla na zemljane radove u izgradnji jednog kanala na obali Tise, za dobavljača materijala. Bilo je jasno da ga se partija definitivno odrekla.

Njega nije mučio samo ovaj lični problem. U septembru je bio održan pretres prvega velikog političkog procesa, na kom je ispostavilo da je ministar spoljnih poslova, koji je bio uhapšen s prolećem, u mlađost bio politički dosnuk, agent stranih sila u kruli partije, a da sam njeg treba osuditi na smrt i likvidirati veći broj vojnich i vodećih političkih funkcionera, zbog silnih krivica veleizdaje. Inženjerija kojoj je imao neograničeno povernjenje u unutrašnju čistotu partije, ova aféra je toliko potresla da se danna ogradio potpunim čutanjem. Nije ni ženi o tome ništa govorio, ali njegovo opštvo povernjenje bespečljano. I sve što je bio doživio u vezi sa svojim otpuštanjem iz Fabrike rudarskih mašina, sada mu je izgledalo manje neshvatljivo. Jasan od osudenih i likvidiranih partijskih funkcionera vršio je dužnost baš u kadrivskom odeljenju centralnog rukovodstva partije.

Štampani put do po

tibor deri

NIKI

b-744334983

Počev od tog dana Anča posta zatvoreniji i čutljiviji, kao i celu zemlju oko njega. Govorilo se o sve novim i novim hapšenjima, naročito u glavnom gradu. Uzajamno povernjeni ljudi beše opalo, niko nije znao šta da misli o drugome. Samo su još kod kuće, u snu, smeli da govore. Komunisti, okrenuti ovim velikim čutanjem cele zemlje, radiši su stisnutih zuba, gledajući u svakom oko sebe neprijatelja, čutići i sami ili ponavljajući mehanički službenе parole. Cela nacija polazila je visoku školu licemersvira.

Inženjerova nervozu osjetila je razuma, ne se samo njegova žena, nego i tankotučna mlada keruša. Kada se Anča uveče, obično kasno posle zaključavanja kapije, vraćao kući, Niki bi obično svojim oštrim sluhom već izdaleč, iz stepenica zacula i prepoznala njegove korake, pa bi hitro skočila s ležaja i skakavši potvorala vratima. U leto, kad su prozori bili otvoreni, osetila bi njihom već sa svoga mesta, jurnulu varatima i tamo tihoj zajecala i zagrevala, žena je smesta izlažila u kuhinju i pristavljala večeru; dok bi se u bravi okretnuo šešir, obično je već mogila da i de je iznesne na sto. Za to vreme keruša bi priredila "šekir" srećanstvo u čast gospodarevoj srednog povratka, obigravajući ga kao i zonosni sa glasnim srećnim cikanjem, zasekljujući mu se do grudi, hrvatsajući mu rukave češću mu se oko nogu, da je večera, dok bi na nju došao red, polako počinjala da se ponovo hlađi.

Ali otakđe je Ančino raspolaženje otežalo, keruša više nije imala smelosti da bude onako nesposredno i iskrivena kao još nedavno, sa lepim letnjim danom. Još je skicala isto omaknuće, kada bi inženjer zavozio dole na kapiji, izobudeno bi pojurala u predobolje njenu u susret, zaskočila bi se na njega jednom — dvaput, ali kao da ljudsko neraspolaženje širi i loš miris, ubrzao bi makalska i prestala da ga pozdravlja, odsegala bi se, oneraspoložena i ona u sobu. Čak se dešavalo da mu se ne pridruži za večerom, već će odmah odsepoši do svog ležaja i da odatre, s nosom položenom medu prednjem šape, posmatra čoveka kako bezvrijedno jede. U poslednje vreme inženjer je ne retko stenjao i govorio u snu; tada bi Niki u susednoj sobi selila na svom ležaju i tužno zavijala. Tako je žena saznavala da joj muž opet muče teški snovi.

Keruša je sada već bila uzelna treću godinu, što izraženo ljudskim mjerilima starosti pobudje predstavu o mladoj ženi od dvadeset—dvadesetpet godina. Svak živac joj je bio nabijen životnom radošću, ali se i duši i u telu oslobođen sumparskih nespretnih pokreta nezrele mladosti. Njen hod i tih svaki njen pokret beše srazmeran, kao da je radosno zdravljiv tela tačno znalo da koliko može da troši a koliko da pročerda. Bila je uvek čista, čak i s jeseni i u zimsko doba, belo kranjno joj se sjajilo, oko blistalo, nos, crna kosa smrda, odavao je svijim hladnim dodirom neokrnjeno zdravljivo. Očito je već svakim živcem bila urasla u onaj lepi planinski predratču što ga je priroda za nju pripremila.

Gradski život joj međutim nije činio dobro. On je još ne baš ostio, za to je bila previše zdravja i mlađa, ali se videlo da organizam u nje vodi stalnu borbu sa svim potrebama. Grad joj je bio tesan, nije u njemu imala dovoljno mesta. Biće da se osećala slično čoveku koga snabdevaju svim što mu je potrebno, a jedino stede se vazduhom koji udice.

Zimu 1949/50., drugu provedenu u gradu, njen organizam je naročito teško podneo. Već ni u toku leta ona nije mogla nadoknaditi sve ono što joj je prethodne zime bilo skoro poljupno uskrašeno, slobodno kretanje, nužnu promenu, prisni razgovor sa prirodom. Na ovo se bila navikla živjeći u Cobancu, i sad, ma koliko da su je puštali da šeta i drči po keju, nagon joj ostajala je nezadovoljen. Propisivali su joj, istina nežno i s mnogo takta, ne samo dužnosti već i zadovoljstva; čak je i sloboda sada imala raspored časova. Još je bila mlađa, još se nerado pokoravala disciplini, koju i čovekovi nervni život podnosi samo onda ako mu se otkriju njene skrivene fine uslovnosti, dakle, ako mu se ona objasni. Ali kada se nešto ne objasni? Nerado se upustamo u poređenja između čoveka i pse, osećamo da je skoro svetogrdje povlačiti paralelu između životinje i čoveka uzvišenog osjećanja i razvijenog intelekta, pa ipak, o čega je inženjer postao tako kiseo ako ne baš od toga što nije dobio objašnjenja? Ni o sopstvenoj sudbinii ni o pitanjima koja su ga — da se poslužimo malo visokoparnim izrazom — zaokupila uime ljudskog roda uposte. Kao ni glupi, inferiorni pas, on nije imao mogućnosti da shvati nužnost, jer mu ne behu pružena sredstva za njeno shvatjanje.

Kao što rekoso, već ni prvo peštansko leto nije moglo izjednačiti veliku sumu potraživanja koja je životinji preostala posle prve peštanske zime; ona se u toku duge zime iz dana u dan povećavala. Žena je često, u obonje, poplovale, pa je još rede mogla da prošeta kerušu, a inženjer, koji je u Pešti provodio najviše dva-tri dana u nečelji — u ostale dane preuzimao je, kontrolišao i evidentirao zelene šipke za betoniranje, rezamu gradu i drugo slično u Tisamenuju — inženjer se sa njom gotovo uopšte nije ni mogao baviti. I dan i noć Niki je provodila na svome ležaju. S vremenom na vreme bi ustala, oblašla stan, ponovo se izvalila. Ako bi se našla koja muva u stanu, davalas se u poteru za njom. Ponekad se penjala na stolicu, i oslonivši noge na obod prozora, gledala napole. Ančini su stanovali na prvom spratu, s izgledom na Margitin most, na Dunav i Dvorskog leđa, ali pogled kratkovidne keruše dole nije dopirao, i ona je naprosto bilemula u prazni vazduh koji je bezivotno stjerjan pred prozorom. Posle izvesnog vremena skočila bi klomou sa stolice, zevnula, i odsegala se nazad do svoga ležaja. I glava joj beše prazna kao onaj vazduh, jer u toku dana nije dolazila do iskustava kojima bi mogla da se zabavi.

Anča joj na to kupi lopatu. Kada ju je uveče doneo kući, pa posle večere s lopatom u ruci, pozvao kerušu, ova baci razvodušan pogled na nepoznati okrugli predmet, polako ustade sa ležaja i dobro se protegnu. Najpre ispruži obe prednje noge koliko je god mogla daleko, pa s glavom položenom na cilju

b-744334983
petar cvetković
vplecionim
osećajem

pčele kreću na put

Pčele kreću na put ošamućene

Zujeći u grupama ili
u redu jedna za drugim
odmah se pojavljuju na listovima
gde se bacaju
u miljenja
usisavanja
prosipaња
i obeležavanja

Medutim, otuda se brzo izvlače
bušći zelenili

Oturu nožice od praha
i skoro kriomici
padajući
poletaju

Ali iako trbuham čvrsto prianjaju
pčele nikad nikad ne ostavljaju otiske

Uskoro
pošto su terane dimom
vatom i krpama
(zapaljenje) i
pa u matičnjakom
one koriste trenutak
i okružuju nekoliko retkih stabljika

Prilikom da se opet fotografisu
u najboljem od svih metoda
čišćenja i istraživanja

Ono što su najveštiji
ne čine u pitanju
pone to rade meskoleđi se u crnim rojevima
Takođe brzo se i
vraćaju
da zauzmu svoj položaj u košnicama

Tada su već napuštena gostovanja

Sada trčkajući oko pripremljenih komora
i lagano dodirujući kuglice
još uvek neobradene
još uvek u nanosu
okrećući ih i kotrljavajući
lepe pršak

I ti komadi nisu
uvek isti
nekad kao gomilice u obliku jabuka
nekad kutije
i vrlo često u obliku bubrega

To izmislijeno kraljevstvo
s kojim koketuju
već je oblepljeno ispljuvcima

U pčelinjaku se mirno vrši razmena

Ipak o njihovoj trgovini se

nista bliže ne zna

Najčešće odabiru zrnce

u punjenju svojih fišaka

i retko to dolazi

kao razmena za sumpor

ili so

Jednostavne i ubedljive

verovatno ništa i ne bi

mogle prokrivnjucati

Pčela su toliko osjetljive

da se njihov život ispunjava

jedino dodirima i opipavanjem

A potkradnjima između sebe

ni reći

mađa bi me ona neobično radovala

***

Jednom sam pomislio

,One će sleteti

i u naše jezike

ostavice žroke"

To je način njihovog oduzimanja života

način vešanja

samoubistva

Nema uzbune

nema pogrebe pratnje

Time se najlakše prepisuje žuč

i one to zaista i čine

jedini hitrim ubodom

samo na kraju svojih putovanja

***

b-744334983

pozdrav

pozdr